

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Grönbok – En EU-ram för bolagsstyrning"

KOM(2011) 164 slutlig

(2012/C 24/21)

Föredragande: **Milena ANGELOVA**

Medföredragande: **Denis MEYNENT**

Den 5 april 2011 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Grönbok – En EU-ram för bolagsstyrning"

KOM(2011) 164 slutlig.

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som berett ärendet, antog sitt yttrande den 3 oktober 2011.

Vid sin 475:e plenarsession den 26–27 oktober 2011 (sammanträdet den 27 oktober 2011) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 168 röster för, 6 emot och 14 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) välkomnar syftet med kommissionens grönbok, men rekommenderar starkt ⁽¹⁾ en mer exakt och tydlig definition av bolagsstyrning.

1.2 Grönboken innehåller en rad viktiga frågor. I samband med att EESK besvarar frågorna skulle vi vilja hänvisa till de tio principer för god företagsstyrning som förtecknas i punkt 2.14 och uppmana kommissionen att vidta lämpliga åtgärder för att se till att alla företag följer dessa principer och de relevanta operationaliserade regler som anges i 2.15.

1.3 Mot bakgrund av de många olikartade nationella modellerna för bolagsstyrning som anges i punkt 2.4 anser dock EESK att det är mycket svårt att finna en enhetlig lösning som passar alla. Lagstiftningens specifika karaktär, traditioner, affärsmetoder och aktieägarnas beteendemönster varierar mellan de olika medlemsstaterna, vilket innebär att det är en stor utmaning att utarbeta en sund rättslig ram på EU-nivå.

1.4 Även om de flesta frågorna i grönboken enligt EESK:s åsikt har besvarats i de nationella koderna för bolagsstyrning innebär inte detta att det inte finns ett behov av EU-lagstiftning i den utsträckning och med den omfattning som föreslås i grönboken i syfte att förbättra bolagsstyrningen i EU och samtidigt göra regelverket och de icke-bindande bestämmelserna så bra som möjligt.

1.5 Kommissionen uppmanas dock att vara försiktig då man fattar beslut om lagstiftningsinitiativ. I detta avseende rekommenderar vi starkt en noggrann konsekvensbedömning innan någon lagstiftning utarbetas.

1.6 Kommittén framhåller att om kommissionen vill ha adekvata svar på frågorna 16–25 bör den genomföra en detaljerad studie om den senaste utvecklingen och tendenser när det gäller typ av aktieägare, struktur och den relativa betydelsen av aktieinnehavet, samt offentliggöra denna studie.

2. Inledning

2.1 EESK välkomnar kommissionens komplexa initiativ för förbättrad bolagsstyrning, som nämnts i ett flertal dokument och har satts i centrum för kommissionens reformprogram ⁽²⁾. Syftet med detta yttrande är att utreda och utveckla EESK:s ståndpunkt beträffande de dokument kommissionen hittills utarbetat i ämnet ⁽³⁾.

2.2 Grönboken syftar till att förbättra bolagsstyrningen i Europeiska unionen genom att optimera lagstiftningen, även den icke-bindande. Den ställer 25 frågor, indelade i tre sektioner, angående styrelsens sammansättning och arbete, aktieägarnas roll och tillämpningen av den "följ eller förklara"-metod som genomsyrar EU:s ram för bolagsstyrning.

⁽¹⁾ EUT C 84, 17.3.2011, s. 13.

⁽²⁾ Tillsammans med de två grönböckerna KOM(2010) 284 slutlig och KOM(2011) 164 slutlig har kommissionen publicerat en rad dokument relaterade till bolagsstyrning (t.ex. KOM(2010) 561 slutlig och KOM(2010) 579 slutlig). Ämnet finns även med i kommissionens viktigaste lagstiftningsinitiativ – Inre marknadsakten (KOM(2010) 608 slutlig).

⁽³⁾ EUT C 84, 17.3.2011, s. 13, EUT C 248 25.8.2011, s. 92 och 101.

2.3 I sina svar på frågorna i grönboken syftar EESK på ett företags styrelse, oavsett om det handlar om en verkställande eller en övervakande styrelse. Det stämmer att kommissionen borde ta mer hänsyn till den specifika karaktären hos det monistiska respektive det dualistiska systemet. Genom att göra en kortfattad (och felaktig⁽⁴⁾) distinktion mellan den verkställande och den övervakande styrelsen undviker kommissionen denna fråga och bortser från skillnaderna mellan de olika system som finns inom EU.

2.4 Kommittén uppmanar kommissionen att ta hänsyn till skillnaderna mellan de befintliga systemen för bolagsstyrning.

2.4.1 Det brittiska systemet för bolagsstyrning kännetecknas av ett specifikt koncept, "aktieägarvärdet" (shareholder value, dvs. att aktieägarna ska få valuta för sina pengar), där aktiemarknaden spelar en viktig roll när det gäller finansiering och extern kontroll av företagen. Företagen har ett monistiskt system för företagsledning och vanligtvis en mycket låg ägarkoncentration.

2.4.2 Den så kallade "germanska modellen" för bolagsstyrning innebär att företaget betraktas som ett partnerskap mellan olika deltagare som har "intressen" i företagets verksamhet. Utöver maximering av aktieägarnas andelsvärde har företagen en bredare palett av strategiska mål. När det gäller företagens kapitalanskaffning är bankfinansiering mycket viktigare än kapitalmarknaderna. Bankerna äger ofta betydande kapitalandelar, bistår med finansiella tjänster och företräder aktieägarna i olika bolagsstyrelser. Den externa marknaden för företagskontroll är nästan obefintlig på grund av att så många företag är helägda eller korsägda. Företagsledningens beslutsfattande förstärks genom aktieägarnas direkta inflytande i ett dualistiskt system, där även andra intressenter än aktieägarna är representerade⁽⁵⁾.

2.4.3 Mellan dessa båda ytterligheter, men närmare det sistnämnda systemet, finns den s.k. latinska modellen för bolagsstyrning. Den har vissa likheter med båda de andra modellerna, men skiljer sig åt på grund av statens viktiga roll och förekomsten av stora familjeägda företag. Efter kommunistregimens fall och under övergången till en marknadsekonomi började även en ny modell utvecklas i EU:s nya medlemsstater i Central- och Östeuropa. Denna modell är inte enhetlig. I vissa länder i regionen läggs tyngdpunkten på aktieägarvärdet, medan den modell som införts i andra länder i högre grad liknar de

kontinentala modellerna som är inriktade på intressenterna⁽⁶⁾. Ett speciellt gemensamt drag är de anställdas relativt höga medverkan på grund av privatiseringsprocessen, medan kapitalmarknaderna är förhållandevis underutvecklade.

2.5 EESK välkomnar syftet med grönboken, men påpekar att kommissionens definition av bolagsstyrning inte är uttömmande. Vi anser att den borde vara mer heltäckande och föreslår ett tydligare och mer generellt koncept⁽⁷⁾. EESK uppmanar kommissionen att särskilt beakta att det främsta målet när det gäller bolagsstyrning är att säkerställa att företaget överlever och utvecklas på ett hållbart sätt. För att detta ska vara möjligt måste styrelsen uppfylla aktieägarnas rimliga förväntningar samtidigt som den ska se till att berörda parter är rimligt nöjda – konsumenter, partner, kontraktsparter, leverantörer och anställda⁽⁸⁾.

2.6 EESK uppmanar kommissionen att noggrant studera och ta hänsyn till de nya typerna av aktieägare och deras relativa betydelse med avseende på deras aktieinnehav på EU:s kapitalmarknad efter det att de traditionella kontinentala formerna av bolagsstyrning genomgick en drastisk förändring med början i mitten av 1990-talet. Mot bakgrund av den förstärkta avregleringen och globaliseringen av finansmarknaderna påverkas de europeiska finansinstituten i allt högre grad av trycket från den globala konkurrensen⁽⁹⁾. De stora privata bankerna och de ledande storföretagen upprätthåller inte längre täta förbindelser sinsemellan. Samtidigt som förbindelserna med bankerna minskar i betydelse ökar aktiemarknadens betydelse för företagsfinansiering. Den ökande konkurrensen på produktmarknaderna skapar incitament för EU:s företag att bli tillräckligt stora och kunna påverka marknaden, framför allt genom externa tillväxtstrategier och strategier för aktieswappar⁽¹⁰⁾. En viktig aspekt är utländska (huvudsakligen brittiska och amerikanska) institutionella investerares ökade närvaro på de europeiska valutamarknaderna, t.ex. när det gäller pensionsfonder, värdepappersfonder och hedgefonder. Dessa investerare förespråkar starkt en maximering av aktieägarvärdet och utövar ytterligare tryck på de traditionella modellerna för bolagsstyrning i syfte att hela EU ska skifta perspektiv från intressenter till kortsiktiga aktieägarintressen.

2.7 EESK instämmer i kommissionens kritik mot kortsiktigt tänkande och överdrivet risktagande som får stora skadeverkningar och som utgör två viktiga delar av den bolagsstyrningsmodell som gradvis har ökat under de senaste 20 åren. EESK anser att företagen bör sikta mot att tillföra långsiktiga värden genom hållbara strategier, vilket i många fall förutsätter en fortsatt modifiering av den nuvarande ramen för bolagsstyrning.

⁽⁴⁾ "I denna grönbok avses med begreppet 'styrelse' i första hand det organ som har till uppgift att utöva tillsyn av ett företags ledning", s. 5. De övervakande styrelserna har en reell övervakande uppgift, och de verkställande styrelserna ansvarar för att leda företaget genom att delta i det strategiska beslutsfattandet (företagssammanslagningar/förvärv, försäljning/inköp av företag).

⁽⁵⁾ Se J. Weimer och J. Pape, "A Taxonomy of Systems of Corporate Governance, Theory Papers in Corporate Governance", Vol. 7 (2), april 1999, Blackwell Publishers.

⁽⁶⁾ Se A. Vliegthart: "Transnational actors and the converging corporate governance regulation in ECE, Central and East European" International Studies Association (CEEISA), 2006.

⁽⁷⁾ EUT C 84, 17.3.2011, s. 13.

⁽⁸⁾ Se ovan, punkt 2.4.

⁽⁹⁾ Fichtner: "Activist hedge funds and the erosion of Rhenish capitalism: The impact of impatient capital", Working Paper Series nr 7 CCGES/CCEAE 2009.

⁽¹⁰⁾ Goyer: "Varieties of Institutional Investors and National Models of Capitalism: The Transformation of Corporate Governance in France and Germany", POLITICS & SOCIETY, Vol. 34, nr 3, september 2006 s. 399–430.

2.8 EESK stöder behovet av att stärka bolagsstyrningens roll i samband med planering av åtgärder som "måste vidtas för att garantera hållbar tillväxt och ett stabilare internationellt finanssystem" ⁽¹¹⁾. Att principerna om god bolagsstyrning respekteras gynnar onekligen bolagen genom att de tillåts att hantera sin affärsverksamhet och sina risker mer effektivt och att uppnå sina mål, samtidigt som de bidrar till att EU:s allmänna välfärd ökar. En sådan politik bidrar till att konsumenterna kan köpa ansvarsfulla produkter, inom ramen för rättvis handel och med relevant information. Utvidgningen av principerna om god bolagsstyrning till icke börsnoterade bolag genom lagstiftnings-systemet och den icke-bindande lagstiftningen är således en process som måste främjas och uppmuntras.

2.9 EESK vill också rikta uppmärksamheten på företagens sociala funktion i ett inkluderande samhälle och behovet av att bolagsstyrningen innehåller och återspeglar principerna om socialt ansvar.

2.10 EESK konstaterar att arbetstagarföreträdare är medlemmar av styrelsen i vissa bolagsstyrningsmodeller, och bidrar direkt till bolagsstyrningen. Trots sådana arrangemang underlättar företagsnämnder och andra modeller för arbetstagar deltagande de anställdas engagemang i företagets drift. EESK föreslår att dessa överväganden inkluderas i kommissionens slutliga dokument

2.11 Börsnoterade företag kan variera i storlek, oavsett om man utgår från kapital, intäkter eller antal anställda, från de största multinationella företagen till de minsta aktiebolagen bland mikroföretagen och de små och medelstora företagen. Det mesta av debatten om bolagsstyrning rör de större företagen eftersom det får större ekonomiska och sociala följder om de lyckas eller misslyckas. Åtgärder för god bolagsstyrning bör anpassas efter de små och medelstora företagens egenskaper och behov. Detta är nödvändigt på grund av de begränsade resurser som små och medelstora företag har, särskilt vad gäller administration och personal.

2.12 Kommissionen uppmanas att vid planeringen av det nya paketet för bolagsstyrning grundligt bedöma effekterna vad gäller de utgifter, den personal och de lagändringar som krävs, så att dess framtida förslag blir realistiskt ⁽¹²⁾. Det bästa sättet att nå detta mål är att ta hänsyn till företagets storlek, struktur och betydelse och de internationella gruppernas ekonomiska situation.

2.13 I den slutliga versionen av kommissionens förslag måste börsnoterade bolag (och om utökningen blir verklighet – även icke börsnoterade bolag) tillåtas att genomföra sin verksamhet på ett effektivt sätt och förbli konkurrenskraftiga, så att ekonomisk tillväxt och skapandet av arbetstillfällen inte äventyras ⁽¹³⁾.

2.14 EESK uppmanar kommissionen att i sina kommande lagstiftningsförslag skapa balans mellan bindande och icke-bindande lagstiftning, bland annat i form av rekommendationer och koder för bolagsstyrning. Kommittén är dock övertygad om att alla koder bör baseras på följande principer för att bereda vägen för bolagsstyrning av hög kvalitet:

2.14.1 Det främsta målet med bolagsstyrning är att säkerställa att företaget överlever och utvecklas.

2.14.2 Bolagsstyrelserna måste verka med företagets bästa för ögonen, i linje med förväntningar från aktieägarna, vilka bör behandlas lika. Bolagsstyrelserna bör upprätthålla en aktiv dialog med berörda parter för att kunna motsvara deras förväntningar i syfte att säkerställa en långsiktig hållbarhet inom företaget och skapa välbefinnande och arbetstillfällen.

2.14.3 Bolagsstyrelserna ska ansvara för företagets totala resultat, exempelvis strategisk ledning, viktiga åtgärder, riskhantering, affärsplanering, samt effektiv kontroll av förvaltning och rapportering.

2.14.4 Medlemskapet i en bolagsstyrelse ska utformas för att tillgodose behovet av kvalificerad sakkunskap, beroende på företagets bransch, inriktning och läge. Styrelserna bör även balanseras på ett lämpligt sätt med avseende på kön, behörighet samt på företagsinterna och -externa styrelseledamöter. Styrelseledamöterna bör ha olika intressen, bakgrund och erfarenheter för att vidga företagets perspektiv.

2.14.5 Styrelseledamöterna måste vara i stånd att verkligen axla sitt ansvar och avsätta tillräckligt med tid och kraft. Deras beslut bör grundas på tillförlitlig, relevant och aktuell information.

2.14.6 Styrelsen ska leda företaget så att företagets väl främjas, med beaktande av arbetstagarnas, aktieägarnas eller andra ägares intressen samt allmänintresset. Beslut måste därför fattas på grundval av korrekt, relevant och aktuell information. För att de verkligen ska förbli oberoende borde man begränsa antalet på varandra följande mandatperioder för de oberoende styrelseledamöterna.

2.14.7 Företagen bör utarbeta en öppen ersättningspolicy. Denna policy måste accepteras av aktieägarna. Styrelsemedlemmarnas ersättning bör fastställas med hänsyn till omfattningen av deras uppgifter och ansvar, samt till i vilken mån företagets mål har uppnåtts, och dessutom till företagets ekonomiska situation. Därför krävs aktieägarnas godkännande.

⁽¹¹⁾ Finansministrarna och centralbankscheferna i G20:s kommuniké, 5 september 2009.

⁽¹²⁾ EUT C, 25.8.2011, s. 101.

⁽¹³⁾ EUT C 84, 17.3.2011, s. 13.

2.14.8 Företagen ska på ett korrekt sätt och vid en lämplig tidpunkt redovisa all väsentlig information rörande företaget. De ska uppmuntra aktieägarna att delta i bolagsstämmorna och vara öppna för diskussioner med aktieägare och andra intressenter om frågor som rör bolagsstyrning.

2.14.9 Företagen bör ha som mål att tillämpa god praxis när det gäller bolagsstyrning i enlighet med de nationella koderna för bolagsstyrning, där de särskilda villkor som rör den lokala ekonomiska utvecklingen och lagstiftningen återfinns.

2.15 EESK vill främja följande operationaliserade regler för bolagsstyrningen beträffande styrelsens arbete, som ska ingå i koderna för bolagsstyrning:

2.15.1 I ett enhetligt bolagsstyrningssystem bör rollerna som styrelseordförande och verkställande direktör för ett bolag vara åtskilda.

2.15.2 Det bör finnas ett formellt, rigoröst och öppet förfarande för utnämning av nya styrelseledamöter.

2.15.3 Alla styrelseledamöter bör kunna sätta av tillräckligt med tid för bolaget för att faktiskt kunna fullgöra sitt ansvar.

2.15.4 Alla styrelseledamöter bör få en introduktion när de går med i styrelsen och regelbundet aktualisera och fräscha upp sina färdigheter och kunskaper.

2.15.5 Styrelsen bör företa en formell och noggrann årlig utvärdering av sina egna, sina kommittéers och enskilda styrelseledamöters prestationer.

2.15.6 Det bör finnas ett formellt och öppet förfarande för att utarbeta en policy för chefslöner.

3. Frågor

3.1 Inledning

Fråga 1: Bör börsnoterade företags storlek beaktas vid utarbetandet av EU-åtgärder för bolagsstyrning och i så fall hur? Bör man inrätta en differentierad och proportionell ordning för små och medelstora företag som är börsnoterade? Finns det i så fall några lämpliga definitioner eller trösklar? Föreslå i så fall nedan hur man, i tillämpliga fall, kan anpassa dem för små och medelstora företag.

Reglerade europeiska marknader handlar med värdepapper för ett flertal bolag. Varje företag har sin egen karaktär, som bestäms av medlemsstaternas grad av ekonomisk utveckling och deras jurisdiktion. Bolagens storlek, organisation och företagsmodell påverkar deras styrning. Med hänsyn till de olika berörda aktörernas legitima intresse och delaktighet i alla slags bolag bör dock principerna för bolagsstyrning i punkt 2.13 ovan gälla för alla börsnoterade företag. Medlemsstaternas nationella koder för

bolagsstyrning utgör en lämplig grund i detta sammanhang, och de är även en effektiv mekanism för övervakning och granskning av företagens resultat (detta arbete utförs vanligtvis av tillsynsmyndigheterna för de berörda marknaderna). EESK anser att ett differentierat och proportionerligt regelverk bör inrättas för börsnoterade små och medelstora företag som det inte sker någon handel med i de reglerade marknadernas översta segment.

Fråga 2: Bör åtgärder för bolagsstyrning vidtas på EU-nivå för icke-börsnoterade företag? Bör EU inrikta sig på att främja utveckling och tillämpning av frivilliga koder för icke börsnoterade företag?

Det finns ett stort antal viktiga icke börsnoterade företag i varje medlemsstat. EESK konstaterar att dessa kan vara lika viktiga för samhället som börsnoterade företag. Åtgärder för styrning av icke börsnoterade företag på EU-nivå är dock onödiga i nuläget eftersom nationell lagstiftning bör reglera kritiska inslag i deras styrning. Kommissionen bör understryka och främja utvecklingen och användningen av frivilliga uppförandekoder på nationell nivå för icke börsnoterade företag, särskilt för dem med stor betydelse för samhället, framför allt när dessa ägs av staten eller kommuner⁽¹⁴⁾ och företag med stor marknadsstyrka.

3.2 Styrelser

Fråga 3: Bör EU eftersträva en klar uppdelning av styrelseordförandens och den verkställande direktörens uppgifter och skyldigheter?

EESK ser positivt på att man gör en uppdelning av uppgifter och ansvar mellan styrelsens ordförande och den verkställande direktören, eftersom detta dels borgar för att styrelsen organiseras på ett mer effektivt sätt, dels bidrar till att skapa ett bättre kontrollsystem och motverka maktcentralisering. Kommittén anser dock att frågan om huruvida man ska dela upp dessa uppgifter och ansvarsområden är ett ärende för företaget (aktieägare och styrelse). Kommittén ser inte positivt på EU-lagsstiftning som föreskriver en sådan uppdelning. Det slutliga beslutet bör lämnas åt varje enskilt företag, eftersom det finns små företag vilkas styrelser består av minsta möjliga antal ledamöter. På EU-nivå är det ytterst rekommendabelt att ha en sådan uppdelning.

3.2.1 Styrelsens sammansättning

Fråga 4. Ska man i samband med rekrytering – framför allt av styrelsemedlemmar och styrelseordföranden – precisera vilken profil de bör ha för att försäkra sig om att de har rätt kompetens och att styrelsens sammansättning är tillräckligt diversifierad? Hur kan man i så fall lämpligast uppnå detta och på vilken nivå – nationell nivå, EU-nivå eller internationell nivå? Hur kan man i så fall uppnå detta och på vilken nivå – nationell nivå, EU-nivå eller internationell nivå?

⁽¹⁴⁾ OECD har utvecklat en internationell standard för att hjälpa regeringar att förbättra det sätt på vilket de utövar sitt ägande. Se OECD:s Riktlinjer för styrning av statligt ägda företag, OECD 2005.

Det är önskvärt att styrelsens sammansättning har en lämplig balans mellan erfarenhet, sakkunskap, kompetens om mångfald bland ledamöterna, särskilt i syfte att undvika grupptänkande och för att uppmuntra nya idéer. För detta ändamål skulle man kunna ta hänsyn till följande faktorer: bredare representation av utländska ledamöter, balans mellan könen och arbetstagarrepresentation. I sitt svar på en liknande fråga i "Grönbok om företagsstyrning i finansiella institut och om ersättningspolicy" ⁽¹⁵⁾ konstaterade EESK, och anser fortfarande, att det är lämpligt att utvärdera de färdigheter och den erfarenhet som varje särskild funktion kräver när en styrelse ska tillsättas och att därefter anlitad den kandidat som bäst uppfyller dessa kriterier. Det är viktigt att styrelsen består av ledamöter som kännetecknas av integritet, kompetens och engagemang, och det är företaget som måste besluta om dessa kvalifikationer.

Fråga 5. Bör börsnoterade företag tvingas att offentliggöra huruvida de tillämpar en jämställdhetspolicy och ska de i så fall ange dess mål och huvudinnehåll och fortlöpande rapportera framstegen?

Koderna för bolagsstyrning innehåller rekommendationer eller krav på offentliggörande av information enligt "följ eller förklara"-principen. Det borde därför vara "obligatoriskt" för bolag som har godtagit eller anslutit sig till sådana koder att offentliggöra information om sin jämställdhetspolicy. För bolag som inte har gjort detta skulle rapportering om jämställdhetspolicy kunna främjas som en fördel när det gäller att genomföra principerna om öppenhet och offentliggörande i praktiken.

Fråga 6. Bör man kräva att börsnoterade företag har en bättre könsfördelning i sina styrelser? Om så är fallet, på vilket sätt?

EESK noterar det positiva faktum att kvinnornas roll inom EU:s sociala liv och företagsliv har stärkts genom mer balanserad representation på alla områden, vilket motsvarar europeiska värderingar ⁽¹⁶⁾. På detta område vill vi hänvisa till "Strategi för jämställdhet 2010–2015" ⁽¹⁷⁾, till initiativet "Women on the Board" ⁽¹⁸⁾ (kvinnor i bolagsstyrelser) som har inletts av kommissionens vice ordförande Viviane Reding och till Europaparlamentets resolution av den 6 juli 2011 om kvinnor och företagsledarskap ⁽¹⁹⁾.

EESK konstaterar att kvinnor fortfarande inte deltar i beslutsfattandet i tillräckligt hög grad. En jämnare könsfördelning kan

⁽¹⁵⁾ EUT C 84, 17.3.2011, s. 13.

⁽¹⁶⁾ Se artiklarna 2 och 3.3 i Lissabonfördraget samt EUT C 83, 30.3.2011, s. 17.

⁽¹⁷⁾ http://www.equalities.gov.uk/pdf/EN_document_travail%5Bmain%5D.pdf.

⁽¹⁸⁾ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/leding/womenpledge/index_en.htm.

⁽¹⁹⁾ Se även Europaparlamentets resolution (ej av lagstiftningskaraktär) om kvinnor och företagsledarskap, antagen den 6 juli 2011, <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5862452¬iceType=null&language=en>, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2011-0210+0+DOC+XML+V0//SV>.

banan väg för nya synsätt och bör således uppmuntras. Kvinnor måste ha tillträde till alla tjänster som de är tillräckligt erfarna, kompetenta och kvalificerade för. En styrelsepost bör i första hand naturligtvis tillsättas på basis av den sökandes kompetens och inte hans eller hennes könstillhörighet, och huvudkriterierna bör utformas så att man garanterar att styrelsemedlemmar tillsätts med en optimal jämvikt i fråga om utbildning, expertis, erfarenhet, kunskap och färdigheter, så att företaget får bästa tänkbara förutsättningar för att kunna nå sina mål och uppfylla aktieägarnas och övriga intressenters rimliga förväntningar.

3.2.2 Tillgänglighet och tidsåtgång

Fråga 7. Anser du att man på EU-nivå bör vidta åtgärder för att begränsa det antal styrelseuppdrag som en företagsextern styrelsemedlem får ha? Hur bör det i så fall ske?

Det antal styrelseuppdrag som en företagsextern styrelsemedlem kan ha samtidigt borde i princip vara begränsat, men det är inte lätt att fastställa en exakt siffra på godtyckliga grunder. Enligt EESK:s mening måste dock en rimlig balans uppnås, så att styrelsemedlemmarna kan utföra sina uppdrag på ett lämpligt sätt, till exempel när det gäller att granska ärenden med tillräckligt god tidsmarginal, delta i sammanträden i expertkommittéer, fortbilda sig och genomföra kontroller (särskilt i fråga om företagets finanser). I alla händelser måste styrelsemedlemmarna oavsett funktion ha tid att utföra de uppgifter som krävs.

3.2.3 Utvärdering av styrelsen

Fråga 8. Bör börsnoterade företag uppmuntras till att regelbundet genomföra externa utvärderingar (exempelvis vart tredje år)? Hur bör detta ske i så fall?

God bolagsstyrningspraxis bör främjas och mekanismer bör utformas och användas för att bättre informera investerare, aktieägare, konsumenter, anställda, andra berörda aktörer och samhället i stort om riktmärken för bolagsstyrning. Att uppmuntra utformningen av börsindex och oberoende värdering av god bolagsstyrningspraxis kan vara ett bra steg i denna riktning. I lämpliga fall kan ordförande eller (övervakande) styrelser anlitad extern evaluering eller kräva särskilda rapporter från revisionskommittéer för intern användning. Detta anses vara god praxis och skulle även kunna omfatta icke börsnoterade företag, såsom framhölls under fråga 2.

3.2.4 Ersättning till ledande befattningshavare

Fråga 9. Ska det vara obligatoriskt att offentliggöra ersättningspolicy, den årliga ersättningsrapporten (en rapport om hur ersättningspolicy tillämpats under det gångna året) och den individuella ersättningen till företagsledningen och företagsexterna styrelsemedlemmar?

EESK anser att aktieägare, potentiella investerare och alla berörda aktörer måste få tillräcklig och korrekt information om företagets bolagsstyrelser och incitamentsystem för chefer på högre nivå samt deras struktur och inte minst deras ersättningspolicy⁽²⁰⁾ (se punkt 2.13.7). EESK anser därför att varje företag bör offentliggöra en tydlig och begriplig redogörelse för sin ersättningspolicy som i första hand innehåller den information som anges i artikel 5 i rekommendation 2009/384/EG av den 30 april 2009⁽²¹⁾.

Fråga 10. Ska det vara obligatoriskt att aktieägarna får rösta om ersättningspolicy och ersättningsrapporten?

EESK stöder förslaget eftersom aktieägare måste vara informerade och samtidigt bör ha rätt att acceptera en framtida ersättningspolicy och få rapporter om ersättningarna. Det förslag som läggs fram för aktieägarna vid deras bolagsstämma måste dock diskuteras och godkännas på förhand av hela styrelsen, i enlighet med den nya praxis som tillämpas i Tyskland till följd av en lag från 2009 om adekvata arvoden till styrelseledamöter.

3.2.5 Riskhantering

Fråga 11. Anser du att styrelsen ska godkänna och ta ansvar för företagets riskbenägenhet och redogöra för den på ett meningsfullt sätt för aktieägarna? Bör dessa offentliggöranden även omfatta betydande samhällsrisker?

EESK skulle vilja uppmärksamma att det bidrar till att öka förtroendet mellan företagets bolagsstyrelser och deras aktieägare om risker rapporteras i god tid. För närvarande rekommenderar bolagsstyrningskoderna att man inför och upprätthåller stabila riskhanteringssystem, och de företag som följer dessa koder måste ange hur deras riskhanteringssystem fungerar och vilka svårigheter de möter i detta avseende.

Risker på det sociala och samhälleliga planet måste beaktas fullt ut, inte bara i interna system för övervakning och kontroll av risker utan även i deras offentliggörande och i enlighet med OECD:s rekommendationer⁽²²⁾. Med andra ord bör den verkställande eller den övervakande styrelsen inte bara godkänna och kontrollera företagets riskbenägenhet (ur ekonomisk, social och miljömässig synvinkel), utan även rapportera om den på ett meningsfullt sätt till aktieägarna, de anställda och deras företrädare samt övriga berörda aktörer, i enlighet med de mekanismer för utlämning av information som föreskrivs enligt koderna.

Fråga 12. Anser du att styrelsen bör se till att ett företags riskhanteringssystem är effektivt och överensstämmer med företagets riskprofil?

⁽²⁰⁾ EUT C 84, 17.3.2011, s. 13.

⁽²¹⁾ EUT L 120, 15.5.2009, s. 22.

⁽²²⁾ "Ramen för bolagsstyrning ställer krav på/uppmuntrar styrelser att beakta aktieägarnas intressen och att offentliggöra hur de gör detta när det gäller viktiga frågor" (ej officiell svensk översättning). OECD 2006, Methodology for assessing the implementation of the OECD principles of corporate governance, s. 112.

Ja. Bolagsstyrelser är – och måste vara – ansvariga för att se till att riskhanteringen är effektiv och förenlig med företagets riskprofil i de fall då det finns regler. Effektiva mekanismer för riskhantering är således styrelsens ansvar, precis som andra inslag i företagets affärsstrategi. Styrelseledamöterna måste i sina rapporter informera om företagets verksamhet och alla risker som är förknippade med denna. De principer som EuropeanIssuers har antagit för riskhantering och revisionssystem⁽²³⁾ utgör också ett stöd för denna åsikt.

3.3 Aktieägare

3.3.1 Kortsiktighet på kapitalmarknaderna

Fråga 13. Ange EU-bestämmelser som enligt din uppfattning kan bidra till att investerare agerar kortsiktigt. Ge förslag till hur dessa bestämmelser kan ändras för att förhindra sådant beteende.

Nya investerare som hedgefonder och effekterna av kapitalförvaltarnas incitamentsystem har förändrat kapitalmarknaderna i grunden. De nuvarande europeiska bestämmelserna om sammanslagning och förvärv hindrar inte försök till fientliga uppköp, som har som enda syfte att driva upp aktiepriserna på kort sikt, på bekostnad av det långsiktiga mervärdet för aktieägare och andra intressenter. Man borde därför se över bestämmelserna för att ta hänsyn till detta.

EESK anser utlämning av information vara mer effektivt när det sker genom en dubbelsidig process. Eftersom börsnoterade EU-företag är underkastade en lång rad lagstadgade krav, som att i rätt tid offentliggöra priskänslig information eller insiderinformation, kan det vara bra om också institutionella investerare tvingas ange sina investeringsstrategier. Detta skulle medföra positiva konsekvenser för det bolag som man har investerat i, såsom förutsägbarhet vad gäller potentiella kapitaltillskott, ökad insyn och möjlighet för börsnoterade bolag att ställa upp långsiktiga strategier för relationerna med investerare.

EESK föreslår att kommissionen ska se över redovisningsreglerna för solvens för pensionsmedel, så att det blir möjligt att bedöma potentiella problem. Krav på mer frekvent rapportering kan också utvärderas i samma syfte.

3.3.2 Fullmaktsförhållandet mellan institutionella investerare och kapitalförvaltare

Fråga 14. Bör man vidta åtgärder, och i så fall vilka, när det gäller stimulusstrukturer för och resultatutvärdering av kapitalförvaltare som förvaltar långsiktiga institutionella investerars portföljer?

⁽²³⁾ EuropeanIssuers är en paraplyorganisation av emittentföreningar, se http://www.europeanissuers.eu/_mdb/position/200_Towards_Common_Principles_for_ICRM_European_Companies_final_100127.pdf.

Ja, stimulansstrukturerna och särskilt ersättningsstrategierna för förvaltare av långsiktiga institutionella investerares portföljer bör offentliggöras. EESK uppmanar kommissionen att vidta åtgärder för att undvika intressekonflikter i förvaltningsprocessen, samt införa restriktioner mot transaktioner som inte ligger i kundens intresse.

Fråga 15. Bör EU-lagstiftningen främja att institutionella investerare mer effektivt övervakar kapitalförvaltare när det gäller strategier, kostnader, handel och i vad mån som kapitalförvaltare engagerar sig i verksamheten i det företag man investerat i? Om så är fallet, på vilket sätt?

EESK ser ett behov av striktare krav beträffande företag som man har investerat i. Detta skulle kunna ske genom utlämning av information från kapitalförvaltare om deras strategier för de bolag som de investerat i. Strategier och utgifter regleras i de flesta fall väl på avtalsnivå, precis som metoder för utlämning av information.

3.3.3 Andra eventuella hinder för institutionella investerares engagemang

Fråga 16. Bör EU-reglerna kräva ett visst mått av oberoende av kapitalförvaltarens styrelse, till exempel i förhållande till moderbolaget, eller krävs det andra (lagstiftnings)åtgärder för att förbättra offentliggörandet och hanteringen av intressekonflikter?

Ja, EESK efterfrågar tydliga och strikta regler på EU-nivå, som ger kapitalförvaltarens styrande organ ett visst mått av oberoende och kräver information om och hantering av intressekonflikter. Kapitalförvaltare måste dessutom uppmuntras till frivilliga initiativ, som att ansluta sig till bolagsstyrningskoder och att lämna ut mer information än det normala minimikrav som fastställs i lagen.

Fråga 17. Hur kan EU på bästa sätt underlätta aktieägarsamarbetet?

Som ett första steg rekommenderar EESK att man förtydligar den rättsliga ramen och identifierar olika sätt att uppmuntra samarbete mellan långsiktiga investerare.

Dagens informationsteknik till överkomligt pris innebär att samarbete mellan aktieägare via internet är fullt möjligt och mycket effektivt. Forum för detta syfte skulle kunna inrättas med någon typ av institutionellt stöd, särskilt i samverkan med intressenterna och deras organisationer.

3.3.4 Röstningsrådgivare (proxy advisor)

Fråga 18. Bör EU-lagstiftningen kräva att röstningsrådgivare ger bättre information om till exempel analysmetoder, intressekonflikter och hur dessa hanteras och om någon uppförandekod tillämpas? Hur kan detta i så fall åstadkommas på bästa sätt?

EESK föreslår att nya krav införs för att öka insynen i röstningsrådgivares tjänster. De måste i god tid informera inte bara sina klienter utan även företagen om det föreligger en intressekonflikt när de röstar eller när de lämnar råd om röstning, eftersom de även måste informera om sina strategier för att undvika sådana konflikter. En reell tillsynsmekanism bör också övervägas.

Fråga 19. Anser du att andra (lagstiftnings)åtgärder är nödvändiga, till exempel begränsningar i fråga om röstningsrådgivares möjligheter att tillhandahålla investeringsbolags konsulttjänster?

Ja, detta skulle inte hindra respekterade emittenter samtidigt som det kommer att bidra till att undvika potentiella intressekonflikter. Röstningsrådgivare borde inte få tillhandahålla konsulttjänster till företag som de är röstningsrådgivare för.

3.3.5 Identifiering av aktieägare

Fråga 20. Anser du att det finns behov av ett tekniskt och/eller rättsligt EU-system för att emittenter lättare ska kunna identifiera sina aktieägare i syfte att underlätta dialogen om bolagsstyrning? Tror du i så fall att detta även kommer att förbättra samarbetet mellan investerare? Uppge t.ex. mål, verktyg, frekvens, detaljnivå och kostnadsfördelning.

EESK påpekar att man vid utformningen av sådana mekanismer bör beakta den nationella lagstiftningsens särskilda karaktär vad gäller skydd av personuppgifter⁽²⁴⁾. Av denna anledning skulle det vara bättre att lösa problemet på nationell nivå i stället för på EU-nivå. En möjlig åtgärd kan vara att rekommendera de nationella förvaringsinstituten att inkludera en internetadress i aktieägarnas böcker, vilket skulle utvidga möjligheterna för kommunikation mellan emittenter och aktieägare.

3.3.6 Skydd av minoritetsaktieägare

Fråga 21. Anser du att minoritetsaktieägare bör ges fler rättigheter för att i företag med kontrollerande aktieägare eller majoritetsaktieägare kunna hävda sina intressen på ett effektivt sätt?

Nej, det är inte nödvändigt. De senaste ändringarna i EU:s rättsliga ram för skyddet av aktieägars rättigheter och förenklingen av deras deltagande på bolagsstämmor har skapat ett bra system som ger aktieägare möjlighet att ta emot information, att utan problem delta i bolagsstämmorna och att utöva alla sina rättigheter. Varje introduktion av ytterligare rättigheter bör noggrant balansera minoritetsaktieägarnas och de kontrollerande aktieägarnas intressen så att viktiga vägar för beslutsfattande inte blockeras. En kontrollerande aktieägars närvaro kan garantera ytterligare kontroll över styrelsemedlemskap och styrelsens arbetssätt.

⁽²⁴⁾ EUT C 248, 25.8.2011, s. 123.

Fråga 22. Tror du att minoritetsaktieägare behöver ökat skydd mot transaktioner med närstående parter? Vilka åtgärder bör i så fall vidtas?

Ja, eftersom transaktioner med närstående parter ofta kan vara en potentiell källa till intressekonflikter. Det bör finnas enhetliga regler för transaktioner med närstående parter på EU-nivå. De måste vara tydliga och samtidigt tillräckligt flexibla för att förhindra betydande misstag från företagets sida. De bör inte göra det möjligt för tillsynsorganen att fatta godtyckliga beslut på grund av otydliga och vilseledande texter.

3.3.7 Anställdas aktieinnehav

Fråga 23. Bör man vidta åtgärder – och i så fall vilka – för att på EU-nivå främja anställdas aktieinnehav?

Nej, EESK anser inte att detta är nödvändigt på EU-nivå. Det är i nuläget fullt tillräckligt att en sådan möjlighet finns utan att vara obligatorisk; den kan användas när det är lämpligt.

Att erbjuda anställda egendom i form av aktier kan användas som motivation för att öka deras engagemang och produktivitet, men det får under inga förhållanden ersätta befintliga ersättningar eller inverka hämmande på själva löneförhandlingarna och inte heller ersätta andra former för medverkan enligt punkt 2.9. Detta beslut bör dock ligga inom ramen för varje enskilt företags självbestämmande, eftersom det kanske inte alltid är lämpligt. ⁽²⁵⁾

3.4 Metoden "följ eller förklara" – övervakning och tillämpning av bolagsstyrningskoder

Fråga 24. Anser du att man bör kräva att företag som gör avsteg från rekommendationerna i bolagsstyrningskoder ingående redogör för varför man gjort avsteg och vilka alternativa lösningar man valt?

Ja. Ibland kan det finnas goda grunder för att avvika från rekommendationerna. När de förklaras och är motiverade skyddas företagets intressen i samma utsträckning som investerarnas intressen, eftersom dessa informeras om behovet av sådana avvikelser. Annars skulle kodernas betydelse som instrument för främjande av god bolagsstyrningspraxis undergrävas.

Fråga 25. Anser du att tillsynsorganen bör ha rätt att kontrollera den informativa kvaliteten på förklaringar som ges i årsberättelser om bolagsstyrning och kräva att företagen vid behov kompletterar sina uppgifter? Vilken roll bör de i så fall ha?

Ja. Denna information är säkerligen viktig för intressenter och investerare och bör beaktas när investeringsbeslut fattas. Tillsynsorganen måste i analogi med detta ha rätt att få ut denna information tillsammans med resten av den information som företagen lämnar ut. Förutom övervakning och utbildning vid sällsynta tillfällen (dvs. betydande samhällsrisker) bör de ha rätt att vidta åtgärder. Annars skulle det finnas mindre förtroende för bolagsstyrningsregler, och investerare och andra intressenter skulle uppleva fler risker.

Bryssel den 27 oktober 2011

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽²⁵⁾ EUT C 51, 17.2.2011, s. 1.